

**Vodič za borbu protiv korupcije u kriznim stanjima
(pandemije, sigurnosne ugroze, elementarne nepogode)**

1. Uvod – Rizik i odgovornost pravne osobe

U proteklih par izazovnih godina tijekom kojih je život i poslovanje bilo u nizu kriznih perioda od pandemije Covid 19, potresa na Zagrebačkom i Sisačkom području, značajne promjene sigurnosnih okolnosti te mogućnosti kibernetičkih napada stečeno je iskustvo postupanja u kriznim situacijama ali i osvještavanje da živimo u nesigurnim vremenima te da je potrebno unaprijed razvijati alate sa smanjenje svih mogućih šteta, pa tako i mogućih pojačanih koruptivnih aktivnosti.

Tijekom krize, pravne osobe bez obzira da li su iz privatnog ili javnog sektora – suočavaju se s povećanim rizikom od korupcije. Slabljenje institucija, nedostatak nadzora i povećana potražnja za robom i uslugama često stvaraju okruženje koje pogoduje zlouporabama.

Upravo zato je važno da pravne osobe, posebice one u vlasništvu države, uspostave snažan i prilagodljiv antikorupcijski okvir koji će osigurati zakonitost poslovanja, zaštitu zaposlenika, ugovornih partnera i korisnika.

U tim okolnostima važno je zaštititi svoju reputaciju i osigurati održivost pružanja usluga.

S obzirom da je u 2024. godine napravljen Antikorupcijski program Financijske agencije u kojem su detaljno opisani ciljevi te je pojačan Antikorupcijski tim, analizom trenutne vanjskopolitičke i sigurnosne situacije potrebno je nažalost predvidjeti i moguće raznovrsne sigurnosne ugroze.

Slijedom toga izrađen je ovaj dokument kao niz smjernica u slučaju kriza ili sigurnosnih ugroza svih vrsta te načinu postupanja u razdoblju nakon toga.

2. Analiza stanja i procjena rizika

Kako bi ovaj Vodič bio u primjeni potrebna je analiza sigurnosnog stanja i procjena rizika od mogućih pojačanih koruptivnih aktivnosti. Temeljna procjena temelji se na okolnosti da je ugroženo redovno poslovanje, da su nametnuta administrativna ograničenja ili da je proglašeno vanredno stanje.

U analizi stanja potrebno je uzeti u obzir okolnost da su državne i lokalne institucije oslabljene ili paralizirane što se direktno odnosi na povećanje rizika korupcije u svim segmentima funkcioniranja društva.

a) Interna procjena ranjivosti

U procjeni ranjivosti poslovanja potrebno je obratiti pažnju na već prije ustanovljene i najviše izložene poslovne aktivnosti kao što su nabava, prodaja, sponzorstva i donacije, kontrola dobavljača i njihovih podizvršitelja.

Također treba uzeti u obzir ranjivost u odnosu na mogući gubitak licenci i dozvola te smanjenu kontrolu pristupa na udaljenim lokacijama.

Potrebno je posebnu pažnju posvetiti i srednjem i nižem managementu koji je u takvim okolnostima izuzetno izložen i pod pritiskom realizacije poslovnih aktivnosti u teškim a poneki put i nemogućim poslovnim uvjetima.

b) Analiza dionika i trećih strana

U analizi dionika i trećih strana potrebno je posebnu pažnju posvetiti dobavljačima, ugovornim strankama i podizvršiteljima te djelatnicima prodaje na terenu, službi za nabavu, zaposlenicima u poslovnicama, ali i zaposlenicima koji imaju pravo uvida i unosa podataka u interne aplikacije.

3. Uspostava kriznog antikorupcijskog sustava

a) Revidiranje antikorupcijskog programa

U kriznim stanjima antikorupcijski program mora biti revidiran i usklađen sa zahtjevima konkretnih okolnosti. Mora sadržavati specifične smjernice za krizne situacije te jasno definirane zabranjene radnje sa jasno određenim postupcima u slučaju otkrivanja istih. Trebalo bi provesti ponovnu procjenu rizika te postaviti mjere za njihovo smanjivanje i konačno uklanjanje.

b) Etički kodeks i Kodeks ponašanja

Sa Etičkim kodeksom i Kodeksom ponašanja moraju biti upoznati svi zaposlenici, dobavljači i ugovorni partneri. Uz kodekse moraju biti izrađene smjernice sa konkretnim životnim primjerima i prihvaćenim postupanjima u korupcijskim situacijama u kriznim uvjetima te jasno istaknute sankcije za povrede Kodeksa.

c) Sustav za prijavu nepravilnosti (whistleblowing)

Sustav za prijavu nepravilnosti mora biti u tim vremenima osnažen sa kvalitetnom suradnjom sa službenicima za usklađenost.

Kanali za prijavu moraju osiguravati primitak i postupanje po anonimnim prijavama što mora biti propisano postupovnim aktom.

Istim aktom mora biti osigurana zaštita prijavitelja, prijavljene osobe ali i povjerljive osobe te službenika za usklađenost. Cijeli postupak mora biti povjerljiv, svi sudionici moraju potpisati Izjave o povjerljivosti te također svi akteri moraju biti zaštićeni od odmazde.

4. Postupanje u realnom vremenu: mjere tijekom krize ili sukoba

a) Transparentna nabava

Nabavni postupci moraju biti transparentni i nadzirani. Osnovne informacije o dodijeljenim ugovorima objavljene.

b) Funkcionalna hijerarhija i odgovornost

Odgovornosti i ovlasti moraju biti jasno podijeljene. Svaki korak u donošenju odluka dokumentiran.

c) Krizni tim

Potrebno je oformiti krizni tim u kojem su članovi tima sastavljeni od zaposlenika iz pravne službe, funkcije/službe usklađenosti, nabave, marketinga, unutarnje revizije i službe za korporativnu sigurnost.

d) Zaštita osobnih podataka

U kriznim stanjima posebna se pažnja mora posvetiti zaštiti osobnih podataka u poslovnim procesima te pojačanoj kontroli kibernetičke i fizičke sigurnosti.

5. Dubinska analiza i upravljanje trećim stranama

a) Provjera dobavljača, pod izvršitelja i ugovornih partnera

Prije sklapanja ugovornih odnosa potrebno je provesti ubrzanu ali temeljitu dubinsku analizu kroz propisane interne postupke.

U ugovorima moraju biti ugrađene antikorupcijske odredbe (Klauzula usklađenosti) kao dio samog ugovora ili kao prilog ugovoru.

Dobavljače, pod izvršitelje i ugovorne partnere potrebno je ugovorno vezati poštivanjem Etičkog kodeksa Fine i Kodeksa ponašanja Fine.

b) Antikorupcijske odredbe – Klauzula usklađenosti

Antikorupcijske odredbe tj. Klauzula usklađenosti mora sadržavati sljedeće odredbe: odredbu kojom se utvrđuje usklađenost sa svim EU i nacionalnim regulatornim odredbama, odredbu o primjeni važećeg Etičkog kodeksa / Kodeksa ponašanja ugovornih/sporazumnih strana, odredbu kojom se potvrđuje da su se kroz interne akte implementirale poklike i procedure za identificiranje, procjenu, sprječavanje, upravljanje i ublažavanje potencijalnih i stvarnih sukoba interesa prilikom izvršenja ugovora, odredbu kojom se obvezuju osigurati usklađenost svog postupanja sa svim primjenjivim i relevantnim propisima te internim aktima o sprječavanju mita i korupcije tijekom trajanja ugovora/sporazuma te odredbu o provedbi mjera ograničavanja koje se provode na temelju obvezujućih pravnih akata Republike Hrvatske, Europske unije, te mjera ograničavanja koje donosi Vlada Republike Hrvatske.

U antikorupcijskim odredbama tj. Klauzuli usklađenosti moraju biti navedene posljedice za kršenje antikorupcijskih odredbi.

5. Edukacija i osnaživanje zaposlenika

a) Obavezne krizne obuke

U kriznim stanjima potrebno je provoditi brze i kratke edukacije o prepoznavanju i prijavi korupcijskih situacija te edukacije o etičkom donošenju odluka pod pritiskom.

b) Specifične obuke za srednji i visoki management

Obuke za srednji i visoki management moraju biti usmjerene na materiju upravljanja rizicima, krizno odlučivanje, zaštitu podataka i kriznu komunikaciju sa ugovornim partnerima i korisnicima.

Za navedena postupanja potrebne su posebne vještine za koje je u kriznim stanjima potrebno pružiti poduku i podršku.

e) Podrška zaposlenicima

Zaposlenicima posebnu podršku u kriznim vremenima u području antikoruptivnih aktivnosti pružaju službenici za usklađenost.

Svi upiti mogu uputiti na e-mail: compliance@fina.hr.

6. Aktivnosti nakon završetka kriznog razdoblja

a) Evaluacija i izvještavanje

Nakon završetka kriznog stanja potrebno je provesti analizu svih provedenih procesa iz razdoblja krize, te je slijedom toga potrebno provesti izvještavanje Uprave i Nadzornog odbora.

b) Pojačane interne kontrole

Pojačane kontrole potrebno je provoditi barem dvije godine nakon završetka kriznog stanja. U tom periodu potrebno je uvesti složenije i češće sustave praćenja i nadzora procesa.

7. Usklađenost sa EU i međunarodnim pravom

a) Propisi i postupanja

U kriznim stanjima i u razdoblju nakon završetka krize nužna je žurna provedba usklađenosti svih postupanja i internih akata sa nacionalnim pravom i uputama tijela vlasti.

b) Sankcije i restrikcije

Finine ugovorne/sporazumne strane potpisivanjem klauzule usklađenosti obvezne su osigurati usklađenost svog postupanja u svojstvu pravne osobe te postupanja svojih zaposlenika i svih drugih osoba koje djeluju u ime njih sa svim primjenjivim i relevantnim propisima te internim aktima o sprečavanju mita i korupcije tijekom trajanja ugovora/sporazuma

U slučaju nepridržavanja propisanih obveza, čak i ako se radi o djelomičnom neispunjenju, ili ako je donesena pravomoćno osuđujuća presuda da je ugovorna strana ili neka od relevantnih osoba počinila koruptivno djelo, druga ugovorna/sporazumna strana imat će pravo raskinuti poslovni odnos s trenutnim učinkom.

Ugovorna/sporazumna strana je dužna nadoknaditi svu štetu koja nastane drugoj ugovornoj/sporazumnoj strani zbog neispunjenja prethodno navedenih obveza te nadoknaditi štetu nastalu na osnovi zahtjeva trećih strana koji mogu proizaći ili nastati kao posljedica takvog neispunjenja.

I u vremenima mira, ali posebno u kriznim stanjima te razdoblju nakon završetka krize, nužna je kontinuirana provjera zabrane poslovanja sa određenim državama, pravnim ili fizičkim osobama (sankcijske liste) te je potrebno redovno ažuriranje popisa sankcioniranih subjekata.

Klasa: 025-03/24-05/11
Ur.broj: 118-02-1-25-4
U Zagrebu, 19. svibnja 2025.

PREDSJEDNIK UPRAVE

mr.sc. Dražen Čović

A handwritten signature in blue ink is written over a circular official stamp. The stamp contains the text "FINANCIJSKA AGENCIJA" at the top and "ZAGREB" at the bottom. The signature is a stylized, cursive script.